



Visiedocument

Inleiding

Supervisie bevindt zich, naar mijn idee, tussen leertherapie en werkbegeleiding in. Het gaat bij supervisie over de ontwikkeling van een leerling in zowel de therapeutische vaardigheden als de persoon van de therapeut. Binnen de supervisie is het doel om een bepaalde ontwikkeling te stimuleren door te reflecteren op wat er gebeurt: in een sessie tussen therapeut en cliënten, bij de therapeut zelf, tussen de supervisor en therapeut én de context waarbinnen de therapeut werkt. Het reflecteren geeft ruimte voor nieuwe inzichten, een meer dimensioneel beeld van het eigen handelen en daarmee een visie op wat iemand nog kan en wil ontwikkelen. Daarmee vormt de reflectie een centraal onderdeel van de supervisie.

Visie

Er zijn verschillende theoretische stromingen binnen zowel de systeemtherapie als de algehele psychotherapie. In het boek *The Great Psychotherapy debate* (2010) wordt gesproken over het 'dodo effect' bij psychologische behandelingen. Het dodo effect is het uitblijven van grote verschillen in effectiviteit tussen verschillende behandelmethoden. Oftewel de verschillende methoden van behandeling zijn ongeveer even effectief, het is vooral van belang om te kijken bij wie je wat toepast voor het maximale effect van je interventies. Het dodo effect maakt dat ik er een eclectische therapeutische benadering op na houd en een nieuwsgierige houding heb naar verschillende theoretische stromingen en wat dit kan betekenen voor de cliënt en zijn systeem.

Indien je opgeleid wil worden in één specifieke theoretische stroming is het niet handig om bij mij in supervisie te gaan. In mijn optiek hebben meerdere theoretische stromingen ieder zijn eigen waarde (Dodo effect) en is het vooral belangrijk goed af te stemmen op wat er nodig is: wat past bij welk systeem en bij jou als behandelaar? Ik maak graag gebruik van verschillende invalshoeken en wil samen onderzoeken welke invalshoeken je kan en wil gebruiken. Dit kan EFT zijn, maar bijvoorbeeld ook de Strategische, Narratieve of Gottman methode.

Dit gezegd hebbende vormt voor mij werk Emotionally Focussed Therapy (EFT) de basis. Dit model voelt voor mij vaak als 'thuiskomen'. Het geeft een prettige structuur en houvast, waarbij het ook de voor mij meest centrale elementen in het werken met echtparen en gezinnen meepakt, te weten: hechting, de emoties die binnen hechtingsprocessen spelen en de negatieve interactiecirkel die er uit voort vloeit. Hoewel technieken en een theoretisch kader belangrijk zijn (zonder techniek geen therapie), zijn ze niet de meest effectieve elementen in een therapie. De therapeutische relatie en non-specifieke factoren spelen een belangrijke rol in het bewerkstelligen van resultaten in een behandeling. Derhalve vind ik het belangrijk om binnen de supervisie uitgebreid stil te staan bij de therapeutische relatie en het zelf van de therapeut. Onderwerpen die daarbij aandacht zullen krijgen zijn het werken en kunnen variëren met afstand/nabijheid in de relatie met cliënten, behouden meervoudige partijdigheid en daarin kunnen bewegen. In de supervisie komt dit terug in het bespreken van de casuïstiek en ook wanneer we kijken naar parallelle processen tussen cliënten, cliënt-therapeut en therapeut-supervisor. Ondersteunend zijn daarin voor mijn onder andere de herstelgedachte en shared decision making.



Een veilige sfeer en een goede werkrelatie zijn mijns inziens cruciaal voor een constructieve samenwerking.

Daarom is het idee dat alles bespreekbaar is, voor mij ook een belangrijke waarde.

Dat betekent dat ik hoop dat je in de gesprekken bij mij als supervisor het gevoel hebt dat je alles ter sprake kunt brengen waar je tegenaan loopt. Dan bedoel ik niet alleen in je gesprekken met de systemen of binnen de organisatie, maar ook in het contact met mij. Het liefst heb ik een open dialoog waarin we kunnen bespreken hoe onze samenwerking vormgeven vanuit gelijkwaardigheid. Daarin kan ik inbrengen wat me bij jou opvalt in de samenwerking en jij bij mij, dan houden we ruimte voor verkenning.

Werkwijze

Bij de start van een supervisie reeks houden we eerst een kennismakingsgesprek. Een kennismakingsgesprek biedt de mogelijkheid om elkaar beter te leren kennen en af te tasten of we samen verwachten het supervisietraject op een prettige manier vorm te kunnen geven. Daarbij wil ik eveneens de volgende onderwerpen aan bod laten komen:

- De onderlinge verwachtingen; welke bijdrage aan de inhoud verwachten we, maar ook wat verwachten we binnen de samenwerkrelatie.

- Het kader waarbinnen de werkzaamheden, opleiding en supervisie wordt vorm gegeven.

- De doelen die je als supervisant hebt voor de supervisie reeks. Bij de doelen voor de supervisie maak ik onderscheid tussen twee typen doelen; technische en persoonsgerichte doelstellingen.

Bij technische doelstellingen gaat het veelal om ontwikkelpunten die gaan over de 'hoe' en 'wanneer doe je wat' vragen. Dan zijn de onderwerpen veelal gericht op: wat is de systeemdiagnostiek, casusconceptualisatie, interventies en methodieken zoals circulaire vragen stellen, genogram uitwerken, inzetten van non-verbale en/of creatieve middelen, behandelen via specifieke stromingen.

Bij persoonlijke doelstellingen gaat het over jezelf in de rol van systeemtherapeut. Dit betekent dat er aandacht uitgaat naar wat stellen of gezinnen bij je van binnen oproepen in gevoelens en gedachten. Hoe ga je daarmee om, hoe beïnvloeden ze je handelen en raakt dat je valkuilen en waarden? Als (systeem)therapeut ben je zelf (en daarmee ook wat je gewaar wordt bij jezelf), een belangrijk diagnostisch instrument. Bewustwording van deze gevoelens en wat ze betekenen is een belangrijk onderdeel van het leerproces tot systeemtherapeut en systemisch werker.

Binnen de supervisie bespreken we wat je zoal in de casuïstiek tegenkomt, in je werkomgeving, bij jezelf en indien relevant in onze samenwerking. Gedurende de sessies probeer ik zoveel mogelijk een verkennende, onderzoekende sfeer neer te zetten, waarbij er voldoende veiligheid ontstaat om te oefenen en uit te proberen. Dit geldt voor in de gesprekken die je doet na een supervisie sessie, maar ook in oefeningen die we kunnen doen in een supervisiesessie zoals bijvoorbeeld met behulp van een rollenspel. Het liefst combineer ik het 'praten over' met het 'oefenen en ervaren van'.



Praktische afspraken supervisie

Om het maximale leereffect te kunnen realiseren binnen de supervisies zijn er een aantal randvoorwaarden om van te voren helder te hebben.

- Als supervisant ben je zelf verantwoordelijk om te zorgen dat de supervisie past binnen de voorwaarden van de NVRG. Dus onder andere te zorgen dat je voldoende theoretische basiscursus hebt gevolgd, de verdeling van de casuïstiek die besproken wordt enzovoorts.
- Als supervisant stuur je na elke supervisiesessie een reflectieverslag met daarin wat je uit de sessie voor jezelf als belangrijkste punten hebt gehaald, hoe je dit hebt of verwacht toe te gaan passen in de praktijk en als je het hebt toegepast hoe dit voor je is geweest. Vervolgens noteer je de voorbereiding voor de volgende sessie, dus welke casuïstiek wil je inbrengen, wat is je vraag of zijn onderwerpen die je in de sessie wil bespreken. Dit graag uiterlijk drie werkdagen voor een afspraak mailen.
- Bij het inbrengen van casuïstiek heb je in principe beeldmateriaal van de sessie bij je. Dit is vooral nodig om een goede indruk te krijgen van de sfeer, emoties, lichaamstaal van zowel het systeem als van jezelf als therapeut. Videomateriaal helpt erg om scherp te kunnen analyseren en te reflecteren over wat er allemaal gebeurt. Je bent zelf verantwoordelijk voor het meebrengen van apparatuur waarmee we de filmpjes goed kunnen zien en horen. Tevens is het goed om van tevoren na te denken over wat en waarom je dat stukje videomateriaal wil laten zien.
- We zullen de supervisie na vijf sessies evalueren en dan halverwege, na driekwart en aan het einde van de reeks. Dit om de samenwerking goed te monitoren en scherp te blijven op de doelen die je voor jezelf hebt gesteld voor de supervisierEEKS.
- Indien er een rapportage nodig is voor een opleidingsinstelling zal deze rapportage eerst samen met jou besproken worden voor die ingediend wordt.

Verschillen in supervisie bij de verschillende reeksen

Binnen de opleiding tot systeemtherapeut of systemisch werker zijn er meerdere supervisierEEKSEN die je dient af te ronden. Hoewel supervisie natuurlijk altijd maatwerk is en dat er overlap is tussen wat er in verschillende reeksen aandacht krijgt, heb ik toch even een grof onderscheid gemaakt in wat ik zie als de verschillen in de reeksen ten aanzien van de inhoud de supervisie en mijn rol erin. Hoewel ik daarbij weinig verschil zie in wat een eerste of tweede reeks betekent voor een systeemtherapeut en systeemtherapeutisch werker, zal de derde reeks alleen voor de systeemtherapeut gelden aangezien de systeemtherapeutisch werkers geen derde supervisie reeks in hun opleidingseisen hebben.



Eerste supervisie reeks

Binnen een eerste reeks zullen we in de sessies samen kijken naar hoe systemische casusconceptualisaties te maken. Daarbij zal er aandacht zijn voor de hypothesen die je hebt, meerzijdige partijdigheid en het uittekenen van het systeem via een structureel of intergenerationeel (genogram) perspectief. Daarnaast zullen we in het bekijken van je sessies letten op het vrij kunnen blijven bewegen binnen de verschillende krachten van een systeem en hoe te voorkomen dat je “ingezogen”, oftewel getrianguleerd wordt. Mijn rol als supervisor zal in een eerste reeks vaak meer de kleur hebben van een coach of docent die je op weg helpt in kijken en werken met de circulaire processen van een systeem. We zullen ook stil staan bij hoe de context van je werk en je rol binnen de organisatie van invloed is op de basis van waaruit je met je systemen doelen vormt voor de behandeling.

Tweede supervisie reeks

De tweede supervisie serie vormt een overgang van de eerste naar de derde serie. Ik ga er van vanuit dat we steeds minder aandacht hoeven te besteden aan basistechnieken vanuit de eerste serie en dat we steeds meer ruimte hebben om een overstap te maken naar de zelf van de therapeut. Dit betekent dat we meer ruimte hebben om te kijken naar wat systemen aan gevoelens en reacties bij je oproepen en hoe jij je daarin wil bewegen. Daarbij zullen we ook kijken naar de behandelcontext, je eigen geschiedenis en overdracht/tegenoverdrachtsfenomenen. Daarnaast zullen we ook kijken naar verschillende visies vanuit verschillende theoretische stromingen op de problematiek die je inbrengt, met als doel steeds meer te kijken naar jouw eigen voorkeuren en stijl van behandelen. Mijn rol zal steeds meer verschuiven van coach, docent, naar meer klankbord en mentor. De kleur van de gesprekken zal meer verkennend en beschouwend worden.

Derde supervisie reeks

In een derde reeks verwacht ik dat we nog meer aandacht zullen besteden aan de wijze waarop je je visie van behandelen als systeemtherapeut vorm geeft. We zullen aansluiten bij wat je geleerd hebt uit de eerdere supervisie reeksen en eventueel de leertherapie. We kijken naar de samenhang daartussen en wat dit betekent voor jou als therapeut en daarmee voor de systemen die je ziet. Er zal nog meer aandacht zijn voor eventueel verder vormen, de achtergronden en beweegredenen van jouw stijl van behandelen. Dit met als doel het verkrijgen van een eigen visie op systeemproblematiek en het behandelen van deze problematiek.

Ik hoop dat dit document voldoende duidelijkheid biedt voor jou, als lezer en mogelijk aankomend supervisant, om te kunnen beoordelen of je een supervisietraject met mij aan wil gaan. Mocht je nog vragen hebben of wil je jezelf aanmelden voor supervisie dan hoor ik dat graag.

Hartelijke groet,
Bram Taktor

Op pagina 5 van dit document vind je een literatuuroverzicht.



Literatuur

B.E. Wampold & Z.E. Imel (2010), *The great psychotherapy debate*, Taylor & Francis inc.

M. Huibers, (2015), *Voorbij het oordeel van de dodo*, Tijdschrift voor psychotherapie 41, p. 175-189.

A. Scholing, (2016), *Over de psychotherapeut en de buurvrouw*, Tijdschrift voor psychotherapie 42, p. 274-290.

Stewart, A. & en L.G. Echterling (2008) *Playful Supervision: Sharing Exemplary Exercises in the Supervision of Play Therapists*. In: Drewes, A.A & Mullen, J.A. (ed) *Supervision can be playful. Techniques for Child and Play Therapist Supervisors*.

Vermeire, S. (2014) *Supervisie als rijke beschrijvingen en meerstemmigheid*. *Systeemtheoretisch Bulletin*, 32 (2), p. 115-134.

Hawkins, P. and Shohet, R. (2006). *Supervision in the Helping Professions*. Milton Keynes, Open University Press.